

Deken Guensberg en minister Donner spreken na hun lezingen met elkaar

Voortvarend vooruit

Op 27 september hield algemeen deken mr. M. Guensberg een jubileumdekenrede – de Advocatenwet en de Orde bestaan vijftig jaar. Hij constateerde dat de advocaat ‘nog altijd voor 70% is samengesteld uit water en voor de overige 30% uit onafhankelijkheid, partijdigheid, deskundigheid en vertrouwelijkheid, maar zijn omgeving is de laatste decennia haast onherkenbaar veranderd.’

En hij pleitte voor een ander bestuurlijk ordelandschap: ‘Een advocaat in Middelburg heeft binnen de balie bijna zeven maal meer te vertellen dan een advocaat in Amsterdam - dit gaat te ver.’

‘Wie belang stelt in wat groeit en leeft ziet geboeid toe, gespannen wachtend op wat komen zal. Zo vergaat het mij staande aan de wieg van deze nieuwe Orde, en zo zal het velen vergaan. Wat zal dit brengen?’ Met deze woorden opende mr. A.F. Visser van IJzendoorn, de eerste algemeen deken van de Nederlandse Orde van Advocaten in januari 1953 het Advocatenblad. De deken vroeg steun voor het nieuwe instituut en zag in de nieuwe Orde de mogelijkheid om met een alle advocaten vertegenwoordigend orgaan veel grotere invloed uit te oefenen.

Aldus zou kunnen worden bevorderd dat wat nodig was om het voortbestaan van een goede, voor de maatschappij werkelijk van belang zijnde, balie te verzekeren.

De gevraagde steun en erkenning heeft de Orde de afgelopen vijftig jaar ruimschoots gekregen. Steun van de leden en van de politiek. Ook steun van andere organisaties in de rechtspleging, de journalistiek en van zusterorganisaties over de gehele wereld.

Wij zijn trots op de aanwezigheid van de minister van Justitie, de heer Donner en van de President van de Hoge Raad, de heer Haak, en van vele vertegenwoordigers van al de organisaties die ik zojuist noemde. Ik breek met een traditie en noem deze keer verder geen namen.

De Advocatenwet

De wens om te komen tot een balie die ‘zich tot een zodanig peil zou verheffen dat zij zoveel mogelijk zou beantwoorden aan de eisen die het rechtzoekend publiek met recht kon stellen’, was

VAN DE ORDE

al verwoord in 1939 in 'Het overleg over verbetering van den huidige toestand in de advocatuur' ten huize van jhr. mr. A.K.C. de Brauw. Diezelfde wens legde de Nederlandse Advocatenvereniging in 1942 ten grondslag aan installatie van de Commissie Drost. Die Commissie rapporteerde uiteindelijk in april 1946 en stelde voor om het informele overleg tussen de Raden van Toezicht en het 'Klein Comité', bestaande uit de dekens van Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Utrecht en Haarlem, te vervangen door een bij Wet in het leven te roepen Nederlandse Orde van Advocaten. De commissie wilde ook dat de Orde verordenende bevoegdheid zou krijgen. Het initiatief van de Nederlandse Advocatenvereniging werd welwillend ontvangen door de toenmalige minister van Justitie, die in 1948 kwam met een ontwerp van Wet dat was gebouwd conform de plannen van de commissie-Drost.

Advocaten zouden geen advocaten zijn als niet een periode was gevolgd waarin men elkaar nog eens zorgvuldig duidelijk maakte dat er zelfs over gedegen plannen van een deskundige commissie diepgaand van mening kan worden verschild. Voor- en tegenstanders van een publiekrechtelijke ordening van de balie, en bijvoorbeeld van participatie van professionele rechters in de tuchtcolleges, hielden elkaar enige jaren aan de praat. Een ledenraadpleging in 1951 leverde een krappe meerderheid op die vóór een wettelijke regeling der balie was. De behandeling in de Tweede en Eerste Kamer leverde vervolgens geen noemenswaardige problemen op en de Advocatenwet die aldus totstandkwam, maakte de balie tot een zelfstandige maatschappelijke factor met een wettelijke status. Heeft de Orde de samenleving en de advocaten die daarvan deel uitmaken datgene gebracht wat met de Advocatenwet, die op 23 juni 1952 door Koningin Juliana werd getekend en die op 1 oktober 1952 van kracht werd, werd beoogd?

Vormt de balie een eenheid onder een gezaghebbende centrale leiding? Wordt met voldoende kracht tot gelding gebracht wat de opvattingen zijn van de advocatuur over haar gerechtvaardigde eigen belangen en over de belangen van al diegenen die met het recht in aanraking komen?

Een gedegen antwoord op deze overzichtelijke vragen draagt onwillekeurig een karakter dat de

President Haak van de Hoge Raad en minister Donner in het RAI-gebouw

complexiteit van de huidige samenleving weerspiegelt. Hoewel de advocaat niet wezenlijk is veranderd, omdat hij nog altijd voor 70% is samengesteld uit water en voor de overige 30%

geworden van generalisten tot specialisten, en een relevant deel van de laatste categorie is zich mede gaan toeleggen op cliënten uit andere rechtsstelsels dan het Nederlandse.

‘De computer zal in de toekomst wellicht ook in ons beroep een steeds grotere rol gaan spelen. Aan een verdere verzakelijking van ons beroep zal dan ook niet te ontkomen zijn.’

Mr. F.F. Hooft Graafland, dekenrede 1969

uit onafhankelijkheid, partijdigheid, deskundigheid en vertrouwelijkheid – begrippen die vreemd genoeg in de Advocatenwet zelf nauwelijks terug te vinden zijn –, is de omgeving waarin de advocaat zijn werk doet de laatste decennia haast onherkenbaar veranderd. Het aantal advocaten nam in vijftig jaar toe met de factor zeven. Advocaten hebben moeten leren omgaan met de duizelingwekkende snelheid van de moderne communicatiemiddelen. Juist voor een beroep dat als belangrijkste product het gesproken en geschreven woord voortbrengt, heeft dat enorme veranderingen teweeggebracht.

Advocaten zijn in de meeste gevallen geworden van vrije beroepers tot ondernemers, maar zij zijn trouw gebleven aan hun traditionele werkterrein bestaande uit een brede juridische adviespraktijk en procesbijstand. Veel advocaten zijn

De confraternele verhoudingen zijn gemiddeld genomen stellig minder welwillend geworden en ook de verhoudingen met cliënten en met wederpartijen zijn scherper dan voorheen. De grote dynamiek in de advocatuur heeft tot gevolg dat de Orde haar doelstellingen wel voortdurend nastreeft, maar ze nog niet allemaal heeft bereikt. De Orde is er al vijftig jaar, maar is er natuurlijk nog niet!

De balie vormt mede dankzij de structuur die de Advocatenwet biedt een eenheid. Ondanks de grote en zeker ook wenselijke pluriformiteit van advocaten vinden advocaten elkaar bovendien steeds op de essentialia van het advocatenberoep. Die scheppen een eenheid van denken en doen die werkelijk voelbaar is in de advocatenwereld. De convergerende kracht van de eenheid is bovendien sterker dan de divergerende kracht die natuurlijk voortvloeit uit verschillen in kantoor grootte, praktijksamenstelling, inkomen en beroepsopvatting.

Er is onmiskenbaar een centrale en veelal ook gezaghebbende leiding van de Orde. De Orde spreekt duidelijke taal die ook goed wordt verstaan door de balie, de politiek en de samenleving. Er is een constructieve en vruchtbare samenwerking met vooral het ministerie van Justitie. In die samenwerking is de Orde geenszins ondergeschikt of afhankelijk. De Orde krijgt, maar verdient ook respect. De Orde is een volwaardige gesprekspartner van de Raad voor de

VAN DE ORDE

Rechtspraak en van het College van Procureurs Generaal en van de organisaties van min of meer verwante beroepsgroepen.

Daar waar nodig laat de Orde haar tanden zien; soms bijt zij zich vast als een terriër.

In de Nederlandse samenleving is de toegang tot de rechter en het recht via deskundige advocaten verzekerd en tegelijkertijd vervult de balie een maatschappelijk uiterst nuttige zeeffunctie in de vraag naar rechterlijke inmenging. De regelgeving van de Orde beschermt de instandhouding van de kernwaarden van het advocatenberoep, en daarmee wordt een aanwijsbaar algemeen en rechtsstatelijk belang gediend. De Advocatenwet en de Orde die daaruit geboren werd, hebben dus gebracht wat destijds werd beoogd.

Er is in vijftig jaar gelukkig ook veel gebeurd wat in 1952 niet te voorzien was, maar de Orde en de Advocatenwet hebben bewezen dat het model waarin zij gegoten zijn flexibel genoeg is om de ontwikkelingen bij te houden en daar waar nodig te beteugelen of juist te faciliteren. De groei van de balie van 1.800 naar 12.000 advocaten, de Maagdenhuisbezetting en met name de principiële strijd tussen stagiaires en hun patroons die daaruit voortvloeide, de leemte in de rechtshulp en de sociale advocatuur die daaruit geboren werd, de verplichte beroepsopleiding en de permanente opleiding (waarmee Nederland nog steeds vooroploopt in Europa), de eerste en de tweede fusiegolf en de internationalisatie, de specialisatie de marktwerkingsoperatie en de geboorte van de advocaat in dienstbetrekking van niet-advocaten, de multidisciplinaire samenwerking en de gevolgen van de Europese vestigingsrichtlijn. Het zijn stuk voor stuk ontwikkelingen die, soms moeiteloos en soms met kunst- en vliegwerk – maar altijd binnen de structuur zoals die vijftig jaar geleden is gebouwd – een goede plek hebben gekregen.

De Orde is, anders dan het etiket dat sommigen haar opplakken, niet behoudend en star. De Nederlandse advocatuur loopt internationaal gezien in veel opzichten voorop en dat is mede te danken aan de Orde en aan haar architect, de Advocatenwet 1952.

Verantwoordelijkheid

De Advocatenwet schiep mogelijkheden, maar vooral ook nieuwe verantwoordelijkheden. De Orde is verantwoordelijk voor de leden en het

klimaat waarin advocaten hun belangrijke werk doen. Zij is ook medeverantwoordelijk voor goede en eerlijke rechtspleging en voor toegang tot de rechter en het recht. Die verantwoordelijkheid behelst ook het instaan voor voldoende aanbod, dus voor voldoende goede advocaten, in de gesubsidieerde rechtsbijstand. Lezend in de dekenredes van de afgelopen vijftig jaar ben ik er werkelijk van geschrokken dat de roep om adequate toevoegingsvergoedingen, die voortdurend en in vele toonzettingen is gedaan, zo weinig respons heeft gekregen. Een volwassen rechtsstaat mag niet beknibben op het burgerrecht van toegang tot het recht en de rechter. In Nederland is het echter in belangrijke mate aan een groep van thans nog slechts 3.500 advocaten te danken dat de funeste gevolgen van onderbetaling van advocaten in de gesubsidi-

‘Daarom is het onvermijdelijk dat bij iedere afzonderlijke stap die de Algemene Raad zet op weg naar vooruitgang er wel een categorie advocaten is te bedenken die zich juist door die ene stap niet erg aangesproken voelt.’

Mr. L.C.J.M. Spigt, dekenrede 1990

dierde rechtsbijstand grotendeels zijn uitgebleven. De overheid werkt wat dat betreft al veel te lang in ‘borrowed time’, en dat gaat zeker niet lang meer goed.

Ik heb welgemeend hoog opgegeven van onze goede verhouding met het ministerie van Justitie. Juist in relatie tot het dossier van de gefinancierde rechtshulp verplicht onze vriendschap mij om een duidelijke waarschuwing te laten horen. Het probleem in de rechtshulp wordt niet opgelost en zelfs niet verzacht door het maken van steeds weer nieuwe plannen, of door het invoeren van steeds meer controle of door het voortdurend zoeken naar andere reken- of honoringsmethoden. Het probleem kan alleen worden

opgelost indien de overheid eindelijk behoorlijk zal gaan betalen voor de diensten die men afneemt. Blijft men er voor kiezen om dat niet te doen, dan loopt de rechtsstaat zware averij op.

Andere zorgen

De advocaat is gelukkig ontsokkeld. Zonder voetstuk staan advocaten steviger in de samenleving, en veel dichterbij de partijbelangen die zij hebben te dienen. De beoefenaar van het nobile officium is gaandeweg een gewoon zakelijk dienstverlener geworden. Sommige advocaten werden zelfs dagelijkse kost voor zappend Nederland. Dominus litis is de advocaat nog immer, maar hij voert thans heerschappij over de aan hem voorgedragde geschillen in nauwe samenspraak met zijn cliënt, die er ook recht op heeft om zodanig door zijn advocaat geïnformeerd te worden dat hij zelf medebesliser kan zijn. De advocaat werd in steeds meer gevallen de vertolker van het standpunt van de mondige, assertieve en vooral ook calculerende burger tegenover een sterke en in veel gevallen bureaucratische overheid. De advocatuur bleef gelukkig ook de luis in de pels. Advocaten zijn, zoals prof. L.H.A.J.M. Quant ze omschreef, nog immer de ‘ganzen op het Capitool’, dus de bewakers van democratische burgerrechten.

De gerechtvaardigde strijd tegen het witwassen van misdaadgeld en tegen het terrorisme heeft het recht om in vertrouwen met een advocaat te mogen communiceren enigszins uitgehold. Daarbij is door het laatste paarse kabinet beslist te weinig respect betoond voor de bijzondere positie die advocaten in een moderne rechtsstaat innemen. De voor de overheid zeer moeilijke afweging tussen belangen van opsporing en veiligheid enerzijds en individuele burgerrechten anderzijds, is niet altijd zuiver gemaakt.

Dat is onmiskenbaar mede het gevolg van het veelal zonder grond gevolg geven aan onbewezen verdachtmakingen van advocaten. Het moet echter duidelijk zijn dat de advocatuur dergelijke verdachtmakingen zeker niet verdient. ‘Regimes die advocaten verdacht maken staan niet aan de zijde van de democratie,’ zo sprak le bâtonnier van de Parijse Orde tijdens de Rentrée du Barreau 2001. Dat is misschien wel wat ongenueanceerd, maar toch moeten wij dergelijke boodschappen serieus nemen. Met rechtsstatelijke waarden en burgerrechten mag niet lichtzinnig

worden omgegaan. Ook niet en misschien wel zeker niet als het ons even goed uitkomt om een oogje dicht te doen!

De toekomst

Natuurlijk is het onvermijdelijk dat er ter gelegenheid van het tiende Ordelustrum wordt teruggekeken in de tijd. Veel uitdagender is het echter om vooruit te kijken.

Zo is bijvoorbeeld de vraag naar de uiterste houdbaarheidsdatum van de Orde relevant. Bovendien begint op vijftigjarige leeftijd het zoeken naar antwoorden op belangrijke levensvragen al enige urgentie te krijgen. In elk geval past het om na te denken over de veranderende rol van advocaten in de maatschappij en dus ook over de rol van een zelfregulerende publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie waarin die advocaten verplicht verenigd zijn.

In de toekomst kijken is razend ingewikkeld, zo niet onmogelijk. Ik hoorde eens opmerken dat de toekomst bekijken zoiets is als het licht aan doen om te kunnen zien hoe het donker eruitziet. Toch zijn er vaak ontwikkelingen en tendensen die kunnen worden geëxtrapoleerd, zodat een logisch te verwachten gevolg kan worden beschreven. Zo ontstaat een toekomstbeeld, dat zich overigens wel sterk kenmerkt door subjectiviteit.

Ik schroom niet om mijn verwachtingen voor de naaste toekomst, bijvoorbeeld voor de komende tien jaar, met u te delen. Niet iedereen zal blij zijn met het beeld dat ik schets maar dat hoeft ook niet.

Kwaliteit

De Orde heeft de plicht om een integraal kwaliteitsbeleid te voeren. De kwaliteit van alle advocaten moet bevorderd worden, en in de toekomst zal daaraan nog meer dan nu gerichte aandacht gegeven worden. Een burger doet zelfs in de enigszins gejuridiseerde samenleving waarin wij leven maar een enkele keer een beroep op een advocaat, en eigenlijk zou het zo moeten zijn dat hij geen ondeskundige, of onvoldoende geïnteresseerde of onvoldoende geëquipeerde advocaat kan treffen. Voor een ondernemer, organisatie of overheid die vaker van advocatendiensten gebruik maakt geldt natuurlijk hetzelfde.

Aan het scala van kwaliteitsinstrumenten dat

de Orde in werking heeft zullen er dus zeker nog vele worden toegevoegd, zelfs als dat de praktijkvoering bemoeilijkt. Wat het zwaarst is moet het zwaarst wegen.

Een goede permanente opleiding van advocaten, goede regels betrekkelijk op een adequate kantoororganisatie, een verplichte verzekering tegen beroepsaansprakelijkheid, een goed stelsel van gedragsregels, doelmatig toezicht door ordebestuurders en uiteindelijk door de tuchtrechter, het zijn alle onmisbare en waardevolle schakels in de ketting van kwaliteitszorg. Maar de ketting zal wat verlengd en wat veredeld moeten worden.

Instrumenten zoals intervisie, intercollegiale toetsing en onderzoek naar klanttevredenheid zullen zeker gaan behoren tot de gewone advocatenpraktijk. Hoewel de sociale controle op advocaten groot is, al was het alleen maar omdat ook de wederpartij vaak een advocaat heeft en omdat de rechter in veel gevallen kan zien wat advocaten presteren, zal er ook actief gelet moeten worden op de integriteit van advocaten. De overgrote meerderheid van de advocatenkantoren heeft van nieuwe eisen overigens niets te vrezen, omdat zij nu al een hoge kwaliteitsstandaard hanteren. Door en met de invoering van een kwaliteitstoets en kwaliteitswaarborgen zullen minder kwaliteitsbewuste advocaten gedwongen worden tot extra investeringen in kwaliteit.

De lat zal zo hoog worden gelegd dat advocaten het A-merk in de rechtsbijstand zullen blijven, ook nu de concurrentie toeneemt en ook nu de commercialisering soms dreigt af te leiden van waarom het werkelijk gaat, te weten procesbijstand en juridisch advies op het hoogste niveau!

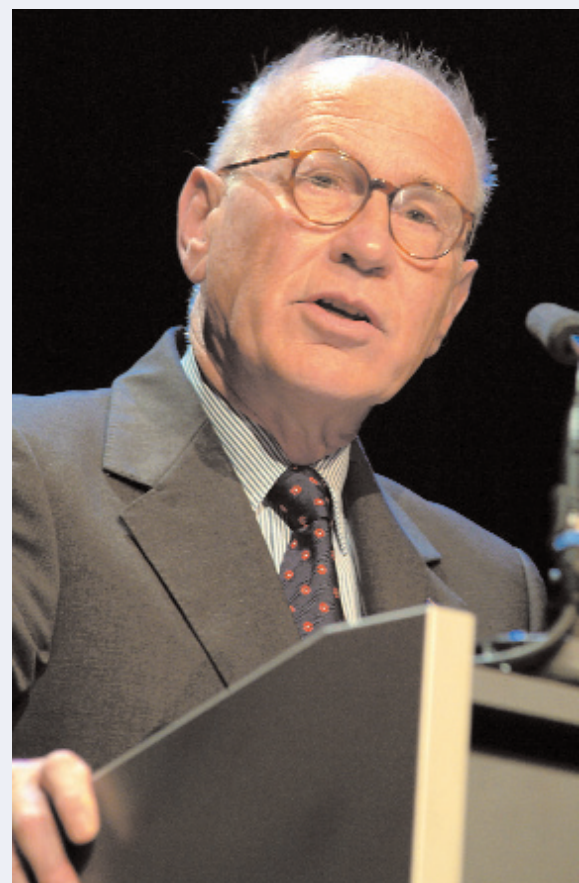
De specialisatiegraad van advocaten is hoog en houdt in elk geval minstens gelijke tred met de vraag van de markt. Zo hier en daar lijkt zelfs wel eens sprake te zijn van 'overkill'. Ik moet dan steeds weer denken aan het oude vrouwtje dat zich komt beklagen omdat twee overijverige padvindsters haar hebben geholpen bij het oversteken, terwijl zij helemaal niet naar de overkant wilde.

Veel waarborgen betrekkelijk op specialistische kennis van advocaten zijn er vooralsnog niet. Ik verwacht daarom dat de specialisatieverenigingen van advocaten samen met de Orde zullen komen tot afspraken over bepaalde vormen van licentie-

advocatuur. Natuurlijk zijn ook de andere spelers in de rechtspleging gehouden om verder te investeren in kwaliteit. Ik ben er van overtuigd dat bijvoorbeeld beter en duidelijker gemotiveerde vonnissen sterk remmend zullen werken op het aantal appèlzaken. Vonnissen zijn nu, als gevolg van productiedruk op rechters, vaak ondragelijk dun gemotiveerd en dat is vragen om onbegrip bij procespartijen en dus om aanwas van de appèlstream. Een investering in tijd en ondersteuning voor rechters levert dus alleen maar besparingen op.

Kleine kantoren

Kijkend naar de toekomst ontkomen wij er niet aan om de kleinste advocatenkantoren ter sprake te brengen. Die kantoren worden evenals de grotere bevolkt door goede en heel soms door iets minder goede advocaten. Het is beslist onjuist om te suggereren dat kleine advocatenkantoren slechtere advocatenkantoren zijn. Een probleem om te voldoen aan een aantal van de steeds maar in intensiteit toenemende kwaliteitseisen hebben ze echter in een aantal gevallen wel. Het tweehandtekeningenstelsel dat geldt bij het beheer van gelden van derden is daarvan een

President Haak spreekt de ordevergadering toe

VAN DE ORDE

illustratie. Bovendien is investeren in vaak dure kwaliteit voor de kleinste kantoren lastig en zijn ook zaken zoals vervanging bij ziekte of vakantie en het zoeken en vinden van praktijksegmenten waarop men zich wil toelagen veel meer dan op grotere kantoren een hindernis.

In 2010 zullen er, naar mijn inschatting, ook minder echte eenmanskantoren zijn dan de 1.200 die er nu in Nederland zijn, mede omdat ik verwacht dat het beleid van de Orde er op gericht zal zijn om 'klontering' van eenmanskantoren te bevorderen. Anders dan in de wereld van culinaire hoogstandjes zouden klontjes in de advocatuur wel eens kwaliteitsverhogend kunnen werken.

Advocaten op kleine kantoren zijn vaak geboren individualisten, en veel van hen zullen het met dergelijke ontwikkelingen moeilijk hebben. Zij zullen moeten zoeken naar systemen waarin juist datgene samen gedaan gaat worden wat wenselijk is en waarin zij toch over hun eigen domeinen kunnen blijven heersen. Samenwerking op het niveau van de kantoororganisatie behoeft de autonomie over de praktijkvoering niet in de weg te staan. 'Voordeurdelingen' of het maken van bestendige afspraken over waarneming, klachten en gelden van derden met één of meer andere advocaten, of de figuur van de kantoorcombinatie. Het zijn allemaal voorbeelden hoe een wat grootschaliger 'back office' een kleinschalig beroepsbedrijf ongemoeid kan laten.

Overheid in advocatenland

Tegenover het recht op onafhankelijkheid en zelfregulering, dus de status van 'overheid in advocatenland', staat de dure plicht van het proactief en slagvaardig letten op de goede zaak van de goede praktijkuitoefening.

In het arrest van het Hof van Justitie in de 'NOVA-case' is bevestigd dat de Orde zichzelf als ondernemingsvereniging kan plaatsen buiten de toets aan mededingingsregels, voorzover de regelgeving van de Orde in redelijkheid noodzakelijk is voor de bescherming van de essentialia van het beroep van advocaat. In de toelichting op het nieuwe artikel 28 van de Advocatenwet, dat de verordenende bevoegdheid van de Orde reguleert, wordt nog eens duidelijk gemaakt dat de Orde haar recht van zelfregulering ook moet gebruiken als dat in het maatschappelijk belang gewenst is.

Indien de Orde de advocatuur niet afdoende, en dus vooral ook mede in het algemeen belang van de rechtzoekende, zou besturen, zou ingrijpen door de wetgever – bijvoorbeeld door wijziging van de PBO-status van de Orde in een veel minder onafhankelijke ZBO-status – niet uitgesloten zijn. Daarom zal de Algemene Raad haar koers met precisie blijven uitzetten. Het criterium dat in de NOVA-case is aangelegd geldt natuurlijk niet alleen voor de Orde, maar ook voor de Rijksoverheid. Men moet dus niet aan de Orde vragen om advocaten te onderwerpen aan regels die in redelijkheid niet noodzakelijk zijn om de essentialia van het advocatenberoep te beschermen.

In de toekomst zal, minder dan in het verleden wel eens het geval is geweest, gewerkt moeten worden vanuit de gedachte dat bijna alle advocaten zich in de besluitvorming die hen raakt zouden moeten kunnen vinden. Er zullen bij tijd en wijle minder populaire maatregelen getroffen moeten worden om een geloofwaardige en slagvaardige balie te versterken. Het College van Afgevaardigden zal enerzijds ter wille van de zo belangrijke democratie binnen de Orde goed naar de achterban – de leden van de plaatselijke Orden – moeten luisteren, maar anderzijds ook moeten wennen aan besluitvorming bij gewone meerderheid. Er zal in de toekomst meer geregeld moeten worden dan alleen datgene wat kan rekenen op het grootst mogelijke draagvlak binnen de advocatuur.

Vijf Raden van Toezicht en Eén Algemene Raad

Het arrondissement Amsterdam telt 3.300 advocaten. Het arrondissement Middelburg telt 140 advocaten. Amsterdam heeft zeven afgevaardigden en dus zeven stemmen in het College van Afgevaardigden. Middelburg heeft twee stemmen in het College van Afgevaardigden. Zeventig advocaten in Middelburg hebben in het Ordeparlement evenveel macht als 470 advoca-

'Geen leven zonder rechtsstaat en geen rechtsstaat zonder balie.'

Mr. P.J.M. von Schmidt auf Altenstadt,

dekenrede 1998

ten te Amsterdam. Een advocaat in Middelburg heeft binnen de balie dus bijna zeven maal meer te vertellen dan een advocaat in Amsterdam. Nu kunnen Amsterdammers zo nu en dan best een lesje in nederigheid gebruiken, maar dit gaat te ver.

In negentien arrondissementen zetelen negentien Raden van Toezicht met negentien grotere en kleinere bureaus. In een klein land als Nederland is dat, vooral ook gezien de verworvenheden van moderne communicatietechnieken, erg veel.

Een herindeling van het bestuurlijke Orderechtspraak lijkt aangewezen. Waarom zou er niet eens serieus nagedacht kunnen worden over een indeling in vijf ressorten in plaats van in negentien arrondissementen? Vijf Raden van Toezicht, voorgezeten door vijf regionale deken, zouden samen met de Algemene Raad, voorgezeten door de landelijk deken – die tevens voorzitter zou zijn van een 'nationaal dekenoverleg' – een slagvaardig team kunnen vormen. De Raden van Toezicht zouden zich als gevolg van de schaalvergroting een wat groter professioneel apparaat kunnen veroorloven. Daardoor zou het lidmaatschap van de Raden meer bestuurlijk en minder uitvoerend, en als gevolg daarvan wellicht ook minder tijdrovend kunnen worden.

De vereiste 'local knowledge' zou kunnen worden behouden door de Raden van Toezicht zo samen te stellen dat voor elk groter conglomeraat binnen het ressort een bestuurszetel beschikbaar is. De werkwijze, rechten en bevoegdheden van het College van Afgevaardigden zouden ook onder de loep genomen moeten worden. Voor het voortbestaan van de Ordedemocratie is immers van onschatbaar belang dat het College zich ontwikkelt in de richting van een echt parlement met ruime controlerende bevoegdheden.

Het is uitermate makkelijk om bezwaren tegen deze nog erg oppervlakkige gedachten te bedenken. Daarmee moet echter voorzichtig omgesprongen worden, want alleen een open, niet bij voorbaat te negatieve discussie over deze onderwerpen kan veel bijdragen aan het succesvol zoeken naar een wellicht beter model. Daarom zal de Algemene Raad nog dit jaar een commissie installeren die diepgaand zal nadenken over de wenselijkheid van bestuurlijke vernieuwing binnen de Orde en over mogelijkheden daartoe.

Minister Donner op de ordervergadering

Bijwerkingen van de marktwerking

De implementatie van de aanbevelingen van de Interdepartementale werkgroep Domeinmonopolie Advocatuur heeft veel werk maar weinig echte problemen opgeleverd. Je zou kunnen zeggen: 'Een goed rapport doet goed volgen'. Er worden, ook op het gebied van de rechtspleging, als gevolg van materieondeskundigheid van de aangewezen commissieleden of als gevolg van een te eigenwijze wijze van werken, heel wat minder goede rapporten uitgebracht. Die blijken dan ook meestal een zachte dood te sterven.

Op een enkel punt is in de nabije toekomst echter ook correctie nodig van opvolging van de aanbevelingen van de commissie-Cohen die het MDW-rapport produceerde. Dat geldt de volledige afschaffing van het calculatieschema en het adviestarief. Natuurlijk mag het niet de bedoeling van de Orde zijn om met aanbevelingen over tarieven een minimumtarief in de markt te zetten. Vooral in het kader van bijstand aan particulieren die net buiten het bereik van de gesubsidieerde rechtsbijstand vallen is de bescherming van een richttarief particulieren echter dringend gewenst. Anders dan het veel en vaak foutief besproken verbod van de Orde op 'no cure no pay', belemmert de afwezigheid van een richttarief particulieren een goede prijsvorming. Met een richttarief zou voor de cliënt houvast geboden worden in de onderhandeling over tarief en rekenmethode, die aan aanvang van elke nieuwe zaak vooraf behoort te gaan.

Vergoeding rechtsbijstand naar 94 euro

Minister Donner van Justitie gaat het kabinet voorstellen de vergoeding voor de gefinancierde rechtshulp te verhogen met 7 euro naar in totaal 94 euro per punt. De verhoging moet uiterlijk 1 juli 2003 'ten minste gedeeltelijk gerealiseerd zijn', aldus de minister vanmorgen in zijn toespraak tijdens de 50e Jaarvergadering van de Orde.

De benodigde middelen worden gevonden door een verhoging van de eigen bijdrage. Op deze wijze moet ook de 'opvallende procesbereidheid' van burgers worden afgeremd, aldus Donner. 'Wij moeten het ontstaan van een claimcultuur tegengaan'. Algemeen deken M. Guensberg toonde zich tevreden over de toezegging van de minister. 'U heeft aangegeven zich in te zetten voor de verhoging. Daarvoor is de Orde u dankbaar', zei Guensberg.

Uit Orde van de Dag, 27 september 2002, 14.00 uur.

Het is ook opmerkelijk dat niemand bezwaren tegen vaststelling van een richttarief heeft, maar dat een te rigide, eigenlijk doorgeslagen, marktdenken toch aan een en ander in de weg blijkt te staan. De Algemene Raad zal een toekomstige ontwikkeling tot herinvoering van een richttarief voor particulieren inzetten door terzake overleg met de politiek te openen.

Slot

Op je verjaardag mag je altijd een beetje zelfbewuster en een beetje meer zelfingenomen zijn. Denkend over de toekomst van de Orde zou mede daarom wel gezegd kunnen worden dat de wet van de remmende voorsprong er borg voor

staat dat er geen revolutionaire veranderingen in het verschiet liggen. De Orde is voor advocaten, maar vooral voor de samenleving een goede belegging in recht, rechtvaardigheid en rechtsbescherming. Dat zal de Orde tot in lengte van jaren blijven, hoewel rendementen uit het verleden zoals u weet geen garantie zijn voor de toekomst.

Vooralsnog is er echter maar één koers van belang. Een koers naar een nóg democratischer Orde, waarin goed onderlegde advocaten hoge en betaalbare kwaliteit leveren aan eenieder die zijn recht zoekt. Een koers die kortweg kan worden aangeduid met: voortvarend vooruit!

In het volgende nummer doet de redactie verslag van de feestweek van de Orde: impressies en analyses van de symposia en de gasten (red.)

Foto: Jiri Büller